

*До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.105
у Львівському національному
університеті імені Івана Франка*

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора філологічних наук, професора,
професора кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівського національного університету імені Івана Франка
Яхонтової Тетяни Вадимівни на дисертацію
Ковальчик Христини Романівни
«Структурно-семантичні та функціональні параметри
англійської термінології сфери мобільного зв'язку»,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»**

Актуальність дисертаційної розвідки визначає потребу у знаннях про теоретично-методологічні засади дослідження, відтак вона зумовлена необхідністю аналізу широкого застосування спеціальної лексики сфери технологій мобільного зв'язку, важливістю та специфікою цієї галузі. У зв'язку з цим виникає потреба проаналізувати вектор розвитку терміна від статичної до динаміки, що уможлиблює окресленість перспектив еволюції цієї терміносистеми в сучасних реаліях науково-технічного прогресу. З огляду на стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій динамічним є процес поновлення та збагачення словникового і термінного корпусу усіх мов, англійської зокрема, новими лексичними терміноодинацями на позначення термінів та понять мобільного зв'язку.

Дослідження термінології і фахових мов та їх різнопланових характеристик набувають особливого значення у наш час науково-технічних інновацій, стрімких глобалізаційних процесів та інтенсивних контактів в різних сферах людської діяльності. З огляду на ці реалії сьогодення дисертація Х. Р. Ковальчик, присвячена структурним, семантичним та функціональним особливостям термінів мобільного зв'язку, є своєчасною працею, важливістю якої зумовлено як загальним інтересом сучасної лінгвістики до термінознавчої проблематики, так і вибором сфери

функціонування термінів, яка нині активно привертає увагу суспільства. Обраний напрям логічно продовжує термінознавчі традиції, сформовані в зарубіжній і українській лінгвістиці, а його авторка демонструє належну обізнаність з теоретичним контекстом дослідження та добре володіння його поняттєво-категоріальною базою і методологічним інструментарієм.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується широкою джерельною базою проведеного дослідження. Як вбачається з відповідних положень дисертації, здобувачка володіє методологією наукового пізнання складних проблем мовознавства та термінознавства. У дисертації авторка активно використовує як загальнонаукові, так й спеціальні лінгвістичні методи дослідження.

Слід відзначити вдалу структуру дисертаційного дослідження, що складається зі вступу і трьох розділів, до складу яких входить дванадцять підрозділів; також дисертація включає висновки та список використаних джерел. Більшість наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених і сформульованих у дисертації, є переконливими.

Мета дослідження полягає у тому, щоб проаналізувати структуру, семантику та функціонування термінів мобільного зв'язку у тлумачних англо-англійських словниках, корпусах, інтернет ресурсах, виявити смислотвірний потенціал їхнього значення у спеціальних текстах сучасної англійської мови.

Робота логічно структурована відповідно до поставлених завдань, складається з Переліку умовних скорочень, Вступу, трьох розділів з висновками до кожного розділу, Висновків, Списку використаної літератури, Списку використаних лексикографічних джерел, Додатків.

За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, серед яких 8 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 2 статті в іноземних фахових виданнях.

Деякі моменти в тексті дисертації, проте, вимагають уточнення та доопрацювання.

1. За визначенням, мобільний зв'язок – це зв'язок «із застосуванням радіотехнологій, під час якого кінцеве обладнання хоча б одного із споживачів може вільно переміщуватися в межах телекомунікаційної мережі, зберігаючи єдиний унікальний ідентифікаційний номер мобільної станції» (Вікіпедія). Однак ознайомлення з глосарієм, наведеним у дисертації, показує, що дисертантка розглядає і терміни мобільного зв'язку, і лексичні одиниці, притаманні комп'ютерно-опосередкованій, тобто електронній, комунікації (приміром, *netoman*, *netizen*). Логіка такого

широкого охоплення матеріалу зрозуміла, адже сучасний смартфон дає змогу одночасно користуватися і мобільним, і електронним зв'язком.

2. Мовний матеріал, який аналізує дисертантка, досить різномірний. Тому видається, що було б доцільно додати такий традиційний для термінознавчих досліджень підрозділ, як тематична стратифікація досліджуваних термінів (приміром, у вигляді ЛТГ, тобто лексико-тематичних груп). Це б допомогло і авторці, і читачам краще осягнути склад та особливості досліджуваних лексичних одиниць.

3. У полі зору дисертантки опинилися не лише вузькоспеціальні терміни, а і фахова лексика та неологізми, які стали широковживаними. Чи можна у такому випадку говорити про те, що існує терміносистема сфери мобільного зв'язку? Чи не було б краще, із врахуванням особливостей матеріалу, обмежитись поняттями термінології та фахової лексики, оскільки досліджувані одиниці утворюють гетерогенну сукупність, яка обслуговує досить різні системи понять і знань (від суто технічних до психологічних)?

4. Положення, які внесено на захист, сформульовано надто загально. Було б краще їх конкретизувати та «прив'язати» до конкретних висновків, отриманих на основі аналізу мовного матеріалу.

4. Глосарій вимагає доповнення та доопрацювання. До нього чомусь включено менше одиниць, ніж розглянуто в основному тексті. Слова і вирази слід розташувати в алфавітному порядку та пронумерувати.

5. У тексті дисертації необхідно усунути технічні огріхи й помилки. Приміром, страх, пов'язаний з несправністю телефону, позначається словом *notophobia*, а не лексемою *homophobia*, яке має зовсім інше значення (див. с. 143).

Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою. Стиль викладу матеріалу логічний, чіткий та виважений, читається легко, викликає зацікавленість проблемою.

Дотримання академічної доброчесності. При детальному аналізі дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації) не виявлено. Дисертаційне дослідження містить усі посилання на згадані у тексті роботи джерела, які оформлено належним чином. Дисертанткою надано повну та достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані належні методи дослідження. Це дозволяє зробити висновок про дотримання дисертанткою вимог академічної доброчесності.

Ці зауваження і побажання, однак, не суперечать загальній позитивній оцінці дисертації. Зміст дисертації Ковальчик Х. Р., а також наукових

публікації здобувачки, в яких містяться основні результати дисертації, свідчать про те, що дисертанткою здійснено ґрунтовне наукове дослідження структурно-семантичних та функціональних параметрів англійської термінології сфери «мобільний зв'язок». Наукова робота Ковальчик Х. Р. на тему: «Структурно-семантичні та функціональні параметри англійської термінології сфери мобільного зв'язку» відповідає спеціальності 035 «Філологія» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії і скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові наукові обґрунтовані результати, які вирішують поставлені завдання щодо визначення та встановлення особливостей префіксальних дієслів сучасної англійської мови та їх вплив на вітчизняну філологічну науку, а її авторка – Ковальчик Христина Романівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Рецензент:

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов
для природничих факультетів
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Тетяна ЯХОНТОВА